

Upplev skogen med alla sinnen

– En storyline med träd i fokus

Margaretha Häggström är doktorand vid Göteborgs universitet och forskar kring hur undervisning kan motverka så kallad växtblindhet och istället bidra till ekologisk litteracitet. Under hennes workshop på NO-biennalen i Göteborg var arbetsmetoden storyline i fokus, liksom i denna artikel.

Text: Margaretha Häggström, universitetsadjunkt i didaktik samt doktorand i pedagogiskt arbete vid Göteborgs universitet
E-post: margareta.haggstrom@gu.se

Eleverna står samlade kring den gemensamma målningen som föreställer den miljö där deras storyline utspelar sig: skogen. Upprördhet har nu övergått till målmedvetenhet, företagsamhet och kreativitet. När eleverna på morgonen klev in i klassrummet upptäckte de att någon hade skräpat ned i den fiktiva skogen. På skogsmålningen satt nu en tom läskedrycksburk, godispapper och en gammal sko fastklistrade.

– Vad ska ni göra åt det här? frågar läraren och uppmanar eleverna att diskutera i par. Därefter listar läraren elevernas svar på whiteboarden så alla ser dem.

– Ni har kommit fram till tre lösningar, vilken är rimlig att genomföra?

Eleverna bestämmer att alla tre är genomförbara och de vill starta omedelbart. Läraren anpassar lektionen efter elevernas målmedvetna ställningstaganden och låter dem ta över.

Nu har eleverna delat in sig i tre arbetsgrupper. En grupp förbereder sig för att ge sig ut i den närliggande skogen med sopsäckar – de ska städa. En grupp har tagit fram material för att göra skyltar att placera på några strategiskt utvalda platser och den tredje gruppen gör ritningar av soptunor. Läraren ser med förvåning och förtjusning ut över klassen. Eleverna har tagit kommandot över

lektionen och hennes planerade lektionsinnehåll får vänta till nästa vecka. Att trettonåringarna frivilligt skulle ge sig ut i skogen denna regniga vårmorgon blev en positiv överraskning.

Storyline och växtblindhet

Storyline är en elevaktiv pedagogisk arbetsmetod som bygger på berättelsens dramaturgi. Tillsammans med eleverna skapar läraren en berättelse med karaktärer som utsätts för diverse händelser, hinder och uppdrag som utlöser vissa aktiviteter. Läraren har i förväg noga planerat centrala händelser som ska utlösa reaktioner och därmed elevinitierade aktiviteter. Den nedskräpade skogen är exempel på en typisk storylinehändelse. För att driva berättelsen framåt utgår läraren från nyckelfrågor, vilka hjälper eleven att reflektera och diskutera lösningar. Karaktärerna i denna storyline består av träd. En av de första dagarna är eleverna ute i skogen och filmar sig och sitt träd. De hänger upp en skylt med sitt namn runt trädet för att hitta sitt träd nästa gång. När de kommer tillbaka till klassrummet får de ett meddelande om att alla som vistats i skogen och rört vid ett träd just denna dag kommer att sakta förvandlas till träd under sex veckor eftersom de blivit utsatta för ett miljöutsläpp som påverkar deras DNA. För

att veta vilka egenskaper ett träd har får eleverna söka fakta om träd och besöka sitt träd kontinuerligt. De får beskriva förvandlingen och hur det känns att vara ett träd.

Upprinnelsen till att läraren arbetar med en storyline som utspelar sig i skogen är begreppet växtblindhet. Växtblindhet innebär kort att människor tappat förmågan att se, förstå och bry sig om växtligheten i sin omgivning, och att de inte längre lägger märke till växters estetiska värde.

– Vi vill att eleverna ska förstå växters betydelse för livet på jorden, resonerade klassens lärare, som tillsammans med ytterligare lärare planerade en sex veckor lång storyline för att förebygga växtblindhet. Att det blev just storyline grundas dels i att det estetiska och visualisering får stort utrymme, dels i den demokratiska arbetsformen som uppmanar eleverna till ställningstagande och att agera. Alla inblandade hade dessutom erfarenhet av storyline sedan tidigare.

Spejla sig i läraren

Lärarens roll och agerande är avgörande för hur storylinearbetet fortskrider. Läraren är här mån om att själv modellera i olika sammanhang och när eleverna gradvis kommer att förvandlas till träd visar hon vägen. En dag ser hennes hals ut som en björk (se bild ovan). Hon står längst fram i klassrummet vid det öppna fönstret och sträcker sig ut mot solljuset, samtidigt som hon dricker vatten ur en flaska.

– I morse när jag vaknade kände jag mig så konstig, säger hon till klassen. Stel som en pinne, törstig som bara den, och jag ville bara ut i solljuset. I spegeln såg jag min hals. Är det någon av er som börjat känna av förvandlingen?

Eleverna småskrattar men är inte sena att komma in i karaktären som trädmutanter.

– Jag fick knappt på mig tröjan i morse för mina armar var som stora grenar fulla med barr, berättar en elev.

Förvandlingarna visar sig ha drabbat de flesta.

Utveckla ekologisk litteracitet

Det övergripande syftet med storylinearbetet var att motverka växtblindhet och utveckla elevernas ekologiska litteracitet, det vill säga förståelse för växter och växters betydelse, att kunna använda sig av förståelsen och att kritiskt

granska människans inverkan på miljön. Arbetet inkluderade biologi, svenska och bild. Ett underliggande syfte var att ge eleverna möjlighet att skapa en relation till ett träd, genom återkommande besök i skogen, faktainhämtning och trädförvandling. Estetiska inslag har varit dominerande under hela arbetet, och visualisering av det pågående arbetet och kunskapsutvecklingen är ett utmärkande drag för storyline. Eleverna skapade en stor gemensam målning som hängdes upp på väggen i klassrummet, där olika saker kunde hända. Två reportagefilmer gjordes av varje elev, då eleven filmade sig själv tillsammans med sitt träd. En film gjordes första veckan och en gjordes i slutet av arbetet, då eleverna förvandlats till träd. Som en del i förvandlingen skapade eleverna ansiktsmasker som dekoreras i skogen med naturmaterial. För att fördjupa förståelsen för träd och andra växter sökte eleverna fakta om sitt träd. Den användes sedan för att göra beskrivande texter, påhittade myter och dagboksanteckningar över själva förvandlingen.

Upplevelser av arbetet

Eleverna är överlag mycket positiva till arbetet, särskilt lektionen som de själva tog över. De säger att det var viktigt att kombinera fakta med de skapande aktiviteterna. Storyline som metod bemöttes med stor entusiasm, men det var inte alltid klart för eleverna vari lärandet bestod. På frågan vad eleverna tycker att de har lärt sig berättar de huvudsakligen om den fakta de lärt sig om träd och vad träd behöver. Även om eleverna är mycket stolta över den lektion då de skapade soptunnor och skyltar och städade i skogen så är det svårt för dem att förstå lärandepotentialen i dessa aktiviteter och att det ligger förståelse för skogen som miljö bakom deras agerande. Läraren delar i hög grad elevernas uppfattningar, men hon menar att elevernas attityder gentemot växter har förändrats under arbetet.

I min analys av arbetet ser jag att eleverna kommit olika långt i processen mot ekologisk litteracitet men att arbetet för att förhindra växtblindhet ökat alla elevers förståelse, åtminstone just nu. Storyline som metod har stor potential att engagera elever. Det gäller dock att ha diskussioner om vad kunskap är så att alla aktiviteter blir meningsfulla.

Eleverna fick tillverka masker och dekorera dem med material från skogen, som ett steg på vägen i deras förvandling till träd. Men även läraren förvandlades. En dag såg hennes hals ut som en björkstam!